

Lausunto

05.03.2020

Asia: OM029/00/2019, VN/7313/2019

Lausuntopyyntö terrorismin rahoittamista koskevien säännösten muuttamista koskevasta hallituksen esityksen luonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Luonnos hallituksen esitykseksi on hyvin ja huolella laadittu. Taustalla tähän uudistukseen vaikuttaa olevan FATF:n maaraportin 2019 ja CTED:n arvioinnin Suomea koskevat havainnot.

Perustuslakivaliokunta ja lakivaliokunta ovat aiemmin kiinnittäneet huomiota terrorismirikossäännösten ja niiden rangaistusasteikkojen kokonaistarkastelun tarpeellisuudelle (HE s. 26). Valiokuntien huomioidut ovat tältä osin edelleen ajankohtaisia ja tärkeitä. Tämän uudistuksen jälkeen olisikin tarkoituksenmukaista käynnistää kokonaisuudistuksen arviointi mahdollisimman nopealla aikataululla. Esimerkiksi nyt kysymyksessä olevien uusienkin säännösten jälkeen rahoittaja voi olla myös tekijäkumppani tai muu osallinen varsinaisen kohderikokseen. Nämä asiat tulisi ottaa huomioon kokonaisuudistuksen arvioinnissa.

Hallituksen esityksen suurin uudistus on terrorismin rahoittamista koskevan sääntelyn muuttuminen kolmilohkoiseksi ja samalla rangaistusasteikkojen ankaroituminen.

Rikoslain 34a luvun terrorismin rahoittamisen uusi kolmilohkoinen tunnusmerkistö (terrorismirikoksen rahoittaminen 5 §, terroristin rahoittaminen 5a § ja terroristiryhmän rahoittaminen 5b §) vaikuttaa vastaavan kaikkiin rahoitustapahtumiin. Tunnusmerkistöt myös täyttävät laillisuusperiaatteen tarkkarajaisuudellaan. Sääntelyn kattavuus ja lainsäädännön legaliteettiperiaate täyttyvät.

Säännöksiä täyttämiseen vaadittava selvitys ja tahallisuus säilyvät ennallaan.

34a luvun 5 §:n rikosnimikkeen muutosta on pidettävä onnistuneena. Terrorismirikoksen rahoittaminen kuvaa paremmin asiaa kuin vanha nimike terrorismin rahoittaminen. FATF ja CTED ovat ottaneet kantaa siihen, että rahoittamisrikoksen tulisi olla rangaistava myös tapauksissa, joissa yhteys tiettyyn terroritekoon puuttuu. Tähän asiaan ei hallituksen esityksessä oteta riittävästi kantaa. Pykälän sanamuodon ja 6 §:n määritelmäsäännöksen perusteella vaaditaan rangaistavuuden edellytyksenä selvitystä konkreettisen rikoksen kohtuullisen pitkälle menevästä toteutuksesta. Tämä ei saisi olla muutoksen jälkeen tilanne, koska nykyäänkään säännöksen 34a luvun 5a §:n terroristiryhmän rahoittamisesta ei pitäisi sisältää vaatimusta rahoituksen yhteydestä tiettyyn terroritekoon.

Määritelmäsäännöksen 6 §:n mukaan terroristiryhmältä edellytetään jäsentynyttä rakenteellisuutta. Tämä soveltuu yksittäisen terroristisolun tilanteeseen. Ryhmät ovat kuitenkin usein laajoja ”yleisjärjestöjä”, jolloin edellytys rahoittamisen liittymisestä tiettyyn terroritekoon aiheuttaa suuria näyttöongelmia. Toisaalta tilannetta auttaneen jonkin verran se, että nyt uutena säännöksenä säädetään rangaistavaksi myös yksittäisen terroristin rahoittaminen.

Uusi säännös, terrorismirikoksen rahoittamisesta 5a §, sisältää terroristin määritelmäsäännöksen. Tämä poikkeaa luvun muiden pykälien systematiikasta. Hallituksen esityksessä ei tuoda esille perusteluja poikkeukselle. Jos määritelmäsäännös jätetään säännökseen, olisi jatkovalmistelussa hyvä vielä tarkemmin perustella, mitä esimerkiksi vaaditaan rahoitettavan henkilön (terroristin) lausumilla ja uhkauksilla, jotta säännös toteutuu.

Myös terrorismin välillisen rahoituksen käsitettä tulisi avata jatkovalmistelussa. Vaikka esityksessä (HE s. 19) välillisen tekemisen kautta toteutettua rahoittamista pidetään tekotapana harvinaisena, esimerkiksi sosiaalisen median kautta järjestetty joukko- tai mikrorahoituksen järjestäminen ovat hyvinkin potentiaalisia välillisen tekemisen tapoja.

Terroristiryhmä rahoittamista koskeva säännös 5b § vastaa uudistetussa muodossa luvun systematiikkaa, mikä on hyvä uudistus.

Odotettavissa olevien rangaistusten osalta ei liene aiheellista, että hallituksen esityksessä otetaan kantaa odotettavissa oleviin rangaistuksiin (HE s. 33). Lainsäätäjän ei tulisi ohjata rangaistustasoa näin tarkasti ottaen huomioon, ettei oikeuskäytäntöä vielä edes ole. Epäiltyjen rahoittamisrikosten lukumäärien osalta on muistettava, ettei tilastokeskuksen seuranta koske tekoja, joissa rikoksen tekopaikka on Suomen ulkopuolella ja joissa syyttäjä on tehnyt päätöksen siitä, aloitetaanko esitutkinta vai ei. Toisaalta julkisuudessa olevan keskustelun (HS 27.12.2019) perusteella potentiaalisia tapauksia on, koska suojelupoliisin, keskusrikospoliisin ja valtakunnansyyttäjän toimiston harkittavina on ollut tapauksia, joissa asian selvittäminen on päättynyt jo poliisin esiselvitysvaiheeseen.

Hallituksen esityksen (HE s. 31) lausuma yksittäisen terrorismirikoksen selvittämisen vaatimasta huomattavista resursseista on oikea. Asian selvittäminen vaatii usein huomattavan paljon kansainvälistä yhteistyötä, mikä sitoo paljon resursseja. Jotta vakavat teot tulisivat hyvin ja

oikeudenmukaisesti selvitettyä, viranomaisten resurssien riittävyyttä tulee seurata. Resurssien puute ei saa olla syy siihen, ettei asioihin puututa.

Hälinen Janne
Suomen Lakimiesliitto - Finlands Juristförbund ry